

From: Mati Sepp (Eesti Metsa Abiks) <mati@eestimetsaabiks.ee>
Sent: 03 April 2023 22:27:10
To: Läänemaa; madis0566@gmail.com
Cc:
Subject: Illusaare riigimetsatööde kava projekt

Lugupeetud Riigimetsa Majandamise Keskus

Juhime RMK tähelepanu Illusaare riigimetsatööde kava projektile, millega peaks RMK arvestama. Lähtume asjaolust ja teadmisest, et Illusaare kava on uue info valguses alati võimalik RMK-l ringi teha.

Esmalt juhime tähelepanu asjaolule, et KAH-ala tutvustuses ei selgu, et raiekavas oleks arvestatud kõrgetasemelise keskkonnakaitse eesmärkide täitmisega - KeÜS § 9.

Illusaare riigimetsatööde kava alt aastateks 2023-2032 on leitav lause: „*RMK soovib säilitada meie metsade liigirikkust...*”, aga kava sisust ei loe välja, et selle põhimõttega oleks kava koostamisel arvestatud. Vastupidiselt leiame sealt selgituse metsa uuendamiseks läbi uuendusraiete. RMK tegi aastal 2021 oma valduses olevatel maadel kokku 11 245 ha ulatuses uuendusraied ja 2022 aastal sarnases mahus. See on juba niigi ülemäära suur kogus, et tagada uuendusraie järgsetele liikidele - kõrreliste, metsmaasikatele, vaarikatele ja ka putukatele - piisav elukeskkond. Teatavasti seemned ja samblad, samblikud ja muud vanametsale omased liigid hukkuvad uuendusraiete järgselt. Koostatav kava peab lähtuma RMK põhimõttest: „*RMK soovib säilitada meie metsade liigirikkust*” ja kehtivatest seadustest ning ei tohi minna nendega vastuollu.

Järgmiseks juhime tähelepanu asjaolule, et keskkonnaministri määrusega määratud uuendusraie mahud RMK-le ei ole kohustuslikud täies ulatuses täitmiseks. See, et RMK on sõlminud metsatööstusega kestvuslepingud, ei anna RMK-le veel õigust vabalt KAH-aladel tegutsemiseks puidu varumise või puude uuendamiseks. Kestvuslepingute mahtude täitmine saab toimuda ainult neis piirkondades, kus ei minda vastuollu RMK põhimõttega liigirikkust hoida, ja ei kahjustata Eestimaa looduskeskkonda ja ammugi mitte Natura 2000 alade terviklikkust. Eeldame, et RMK on oma tegevustes loodushoidlikum, kui metsateatise kinnitav keskkonnaamet.

Juhime RMK töötajate tähelepanu asjaolule, et Illusaare KAH-ala puhul on tegemist loodusalaga, mida ümbritsevad mitmed Natura 2000 alad ja osaliselt on lausa vahetult piirnev Natura 2000 alaga, olles kokkupuutes KAH-alaga.

Kõik RMK töötajad peaksid omama seadustest head ülevaadet ning olema teadlikud, et tegemist pole tavalise majandusmetsaga, misjärel tuginevad kava koostamisel väga rangelt seadustest. Oleme ka teadlikud, et loodushoiuga ja metsamajandamisega on seotud sadu seadusi ja inimese ajumaht on piiratud, mis ei suuda kõike meeles pidada, mistõttu võib esineda inimlikke eksimusi.

Käesolevas^[1] kavas on märke sellest, et kõikide seadustega pole siiski arvestatud, mistõttu soovime EMA poolt RMKI metsatööde ehk metsa liigirikkuse hoidmise tagamiseks kava koostamisel abi pakkuda.

Esmaselt juhime tähelepanu Keskkonnaseadustiku üldosa seadusele:

KeÜS-i §-dele 4 ja 5, mille alusel me ei saa olla kuidagi kindlad, et RMK kavandatud kava tegevustega on välistatud keskkonnariskid ja keskkonnoahu mõjud ning ebasoodsate mõjude^[2] vältimiseks Natura 2000 aladele.

§ 4. Keskkonnarisk (KeÜS)

Keskkonnarisk on vähendamist vajava keskkonnahäiringu tekkimise võimalikkus.

§ 5. Keskkonnoaht

Keskkonnoaht on olulise keskkonnahäiringu tekkimise piisav tõenäosus.

Lähtudes KeÜS järgnevast peatükist - *“Keskkonnakaitse põhimõtted ja põhikohustused”* tuleb vaatluse alla võtta KeÜS §8 Keskkonna kõrgetasemelise ja tervikliku kaitse põhimõte: *„Keskkonnakaitse meetmed peavad tagama kõrgetasemelise kaitse, seejuures tuleb tagada keskkonna terviklik kaitse ja arvestada keskkonnamõju võimalikku ülekandumist ühelt keskkonnaelemendilt teisele.”* ja arvesse tuleb ka võtta järgnevat KeÜS §9 Lõimimispõhimõtet: *„Keskkonnakaitse kõrget taset tagavad kaalutlused peavad olema arvesse võetud kõikide eluvaldkondade arengu suunamisel, et tagada säästev areng.”*

RMK peab lähtuma Eesti Vabariigi KeÜS seadusest, mis annab selge suunise kõigile Eestis tegutsevatele valdkondadele, et kõrgetasemeline keskkonnakaitse on riigi ülekaalukas huvi ja seda omakorda toetab Eesti Vabariigi Põhiseadus § 53 - Igaüks on kohustatud säästma elu- ja looduskeskkonda ning hüvitama kahju, mis ta on keskkonnale tekitanud. Hüvitamise korra sätestab seadus.

RMK ei saa seada oma eesmärkides ülekaalukalt metsamaterjali varumise või puude uuendamise (noorendamise vajaduse) huvi. Lisaks ei tohiks RMK minna seda teed, et tehakse looduskeskkonnale kahju ja siis alles hakatakse lugema seadust, kuidas tehtud kahju hüvitada. Eesmärk peab olema ennetada võimalike kahjusid loodusele ja tagada KeÜS § 10. Vältimispõhimõtet Keskkonnoahtu tuleb vältida.

Eelnevat arvesse võttes ja sellest lähtudes, et konkreetset KAH-ala ümbritsevad Natura 2000 alad, tuleb nüüd omakorda tugineda Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele KeHJS § 3 lg1 p2: mõjude hindamine on kohustuslik, kui kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile, ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik. Antud seaduse punkt kohustab keskkonnamõju hindama, kui kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärgile. RMK töötajate soov KAH-alal metsa majandada ei ole võimalik tõlgendada kui objektiivset seisukohta välistamiseks negatiivseid mõjusid.

KAH-alade teemalist arutlust tuleb teostada üksnes siis, kui eelnevalt nimetatud seadustest tulenevad nõudmised on täidetud, ja nendest tulenevalt on tehtud hindamise aruanne kaalutletud loa otsus vastavalt KeHJS § 29 lg 2 ja selles esitatud kohustuslikke tingimusi täites.

EMA on teadlik, et KeHJS § 7 sätestab tegevusloa mõiste. Riigikogu otsustas KeHJS muutmise seaduse (jõustunud 01.07.2008, RT I 2008, 34, 209) eelnõu menetlemisel, et KeHJS § 7 tegevuslubade loetelusse metsateatise lisamine ei ole põhjendatud, vaid see vajab põhjalikumat analüüsi. Sellest tulenevalt ei loeta metsateatist tegevusloaks KeHJS § 7 mõistes. Antud seisukohta toetab ka Tallinna Ringkonnakohtu 09.02.2021 otsus haldusasjas 3-20-605. Keskkonnaamet lähtudes Tallinna Ringkonnakohtu 09.02.2021 otsus haldusasjas 3-20-605 ja on võtnud seisukoha, et see kehtib ka KeHJS § 3 lõike 1 punkti 2 korral, aga Tallinna Ringkonnakohtu 09.02.2021 otsus haldusasjas 3-20-605 seisab mustvalgelt kirjas: „*KeHJS kohase eelhinnangu andmise kohustuse puudumine ei tähenda siiski seda, et Keskkonnaamet ei peaks raiete lubamisel hindama nii kavandatavate kui ka juba eelnevalt toimunud ja keskkonda juba mõjutanud raiete koosmõju. Selline hindamine on vajalik muu hulgas LKS § 55 lg-tes 6 ja 6¹ sätestatud keelu järgmise tagamiseks, samuti kaitsealuste liikide kaitse tagamiseks.*”

Keskkonnaamet kas ekslikult või teadlikult kasutab Tallinna Ringkonnakohtu otsust oma töö koormuse leevendamiseks ja lähtub kohtuotsust kasutades omale sobivat lõiku kasutades, jättes tervikliku kohtuotsuse kohustused siiski täitmata ja see omakorda võib viia RMK tegevused KAH-alal vastuollu seadustega.

Selgitame juurde, et kuna metsateatis on raieõiguse registreerimise aluseks nõutav ametlik vorm (MS §41), mille KeA registreerib peale teatises esitatud andmete õigsuse kontrolli, siis selline registreerimismenetlus ei võrdu KeHJS § 7 tähenduses tegevusloaga, kuid kuna metsateatisega registreeritav raietegevus on tegevus, mille tunnused vastavad KeHJS § 3 lg1 p2-s toodule, siis tegevust saab alustada (võib lubada) üksnes siis, kui on täidetud § 3 lg1 p2 ja § 29 lg2 tingimused või on täidetud rakendatud erandi tingimused § 29 lg 3 ja 4. Kui need tingimused pole täidetud või hindamismenetlus tõendab, et tegevus võib eeldatavalt mõjuda ebasoodsalt, siis tegevuse kavandamise etapist edasi ei tohi minna ja kavandamine lõpetatakse. Siin ei kohaldu ka KeHJS § 11 lg2, sest kui metsateatis ei ole tunnistatud § 7 tähenduses tegevusloaks e. raieloaks, siis ei ole metsateatis tegevusloa taotlus, vaid lihtsalt registreerimismenetluse alusdokument.

Täpsustame, et KeHJS § 11 lg2 lähtub §3 lg 1 p 1-st, kui taodelakse tegevusluba või selle muutmist ja tegevus tooks kaasa eeldatavalt olulise keskkonnamõju ning on täiesti iseseisev kohustus ja sama paragrahvi lg1 p 2 ning p 1 ei ole teineteisest sõltuv, ka läbi teiste paragrahvide. Juhime tähelepanu ka sellele, et tegevusloa taotlus saab toimuda üksnes peale tegevuse kavandamise etappi, kuid KeHJS § 3 lg1 p2 kohustab teostama mõjude hindamist Natura hindamise metoodika alusel juba tegevuse kavandamise etapis, seega eelnevalt nimetatud kohustus tuleb täita juba raiete kavandamise etapis ja enne metsateatise registreerimist.

Asjakohase hindamise metoodikal (Natura hindamine) põhinevaid mõjudehindamisi saab ära jätta üksnes KeHJS § 11 lg 10 alusel - *“Kui kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala, kaitseala, hoiuala, püsielupaika või kaitstavat looduse üksikobjekti, kooskõlastab otsustaja kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõu nimetatud kaitstava loodusobjekti valitsejaga.”*, või ollakse veendunud parimate teaduslike teadmiste alusel, et kavandatava tegevuse puhul on ebasoodsate mõjude ilmnemise võimalus, ka läbi kolmandate tegevuste, välistatud.

EMA juhib RMK tähelepanu asjaolule, et kogukonnaga ei saa arutada ega neid kaasata KAH-alaga seonduvasse enne, kui pole tõendatud, et keskkonnariskid ja kahjud on välistatud seaduste alusel ja seaduslikus korras, mida eelnevalt esile tõstisime. Kogukonnale saab esitada ainult sellist raiekava plaani, mille puhul ollakse veendumusel, et sellega ei kaasne negatiivseid mõjusid Natura 2000 aladele. Kuniks pole välja selgitatud, millised tegevused on lubatud ja millised mitte, ei saa protsessiga seadusega vastuollu minemata edasi minna. Viimane asi, kuhu peaks kogukonda kiskuma, on võimalik ebaseaduslik tegevus.

Kirja koostas:

MTÜ Eesti Metsa Abiks

Madis Messimas ja Mati Sepp